

Country report – Flanders (Belgium) – Part 1

Steering Group Meeting 14 – 16 March 2016

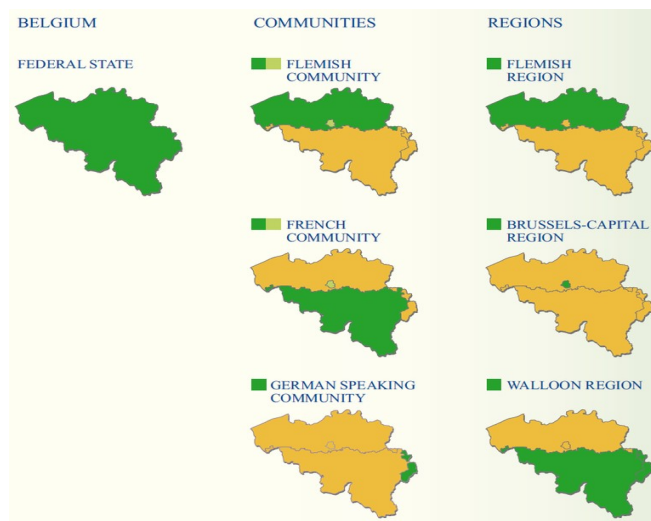
Part 2 of the report will enlarge this version with the results of the NAM-research which is currently in its final phase and with more detailed information about the situation in participating schools of Gent.

Introduction

Belgium consists of 4 language regions, 3 Communities and 3 Regions (for a clear insight in our country, see https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/pri/fiche/en_03_00.pdf). Under the Constitution and in our federal state, the Communities have legislative powers in educational matters. Ghent is a city which is part of the Flemish Community, so in this report we will not speak about the Belgian but about the Flemish educational system.

In Flanders there is compulsory education until the age of 18 years. Until 16 years, there is full time compulsory education; from 16 years, there is part time compulsory education. The Flemish Community provides education. The Flemish Community delegates this power to autonomous school groups throughout Flanders. Next to this type of education, the Flemish Community subsidizes education provided by local governments, in this case cities and communities, and by private school governments. Those private school governments merely provide confessional education, in most of the cases catholic education.

The Flemish Community finances and subsidizes the Dutch speaking education in the Flemish Region and in Brussels Capital Region. In the Flemish Region, there is only Dutch speaking education. In the Brussels Capital Region, there is also French speaking education, financed or subsidized by the French Community.

(www.belgium.be)

Terms:

Reception class, also called a 'welcoming class', in Dutch: 'OnthaalKlas voor Anderstalige Nieuwkomers' or abbreviated, 'OKAN'.

Newly Arrived Migrant Students, in Dutch: 'OKAN-leerlingen', 'OKAN-ners' or 'onthaalleerlingen'

General information about the school system

Pre-school (nursery school) starts from 2,5 to 6 years old.

Primary education: 6 – 12 years (6 years).

Secondary education is divided into four general types. Each type consists of a set of different directions that may vary from school to school. The general types are as follows:

General Secondary Education ('*Algemeen Secundair Onderwijs*', ASO)

Technical Secondary Education ('*Technisch Secundair Onderwijs*', TSO)

Vocational Secondary Education ('*Beroepssecundair Onderwijs*', BSO)

Art Secondary Education ('*Kunstsecundair onderwijs*', KSO)

From 16 years old on, there is also a **part-time programme** in which students can go to school and have a job ('*Deeltijds onderwijs*', DO). In this system, Part-time Vocational Secondary Education ('*Deeltijds Beroepssecundair onderwijs*', DBSO) is a large part. DBSO is a system of learning and working. The student combines learning at school with learning 'on the job'.

In Belgium there is a clear social hierarchy in these types: ASO being on top of the ladder, BSO at the bottom and TSO in between. Far too many newly arrived migrants and students who have Dutch as a second language are directed towards TSO and BSO.

1. An overview of the actual situation of NAMS, a description of the population involved in these classrooms in the three past years

General information

Onderwijs is één van de voornaamste sleutels tot maatschappelijke participatie, integratie en inburgering. Ieder jaar komen in België heel wat anderstalige nieuwkomers aan, onder hen ook minderjarigen. Net zoals de meerderjarigen behoren ook de minderjarigen tot de doelgroep van het inburgeringsbeleid. Anders dan meerderjarige nieuwkomers, komen de minderjarigen niet terecht in de inburgeringstrajecten die door de onthaalbureaus worden georganiseerd. Inburgering van deze jonge nieuwkomers verloopt voornamelijk via onderwijs. Net als andere minderjarigen in België geldt voor anderstalige minderjarige nieuwkomers het recht op onderwijs en de leerplicht¹.

When young children and adolescents arrive in Flanders with no knowledge of the Dutch language, they and their parents are directed to the **local integration reception bureau** for information about the Flemish education system. Then they can find the most appropriate school for them. They should be registered in a school within 60 days.

In **primary education**, newly arrived children are assigned a place in the **regular school system**. They are then either integrated into this class through extra support and flexible programmes or provided with an additional reception programme in separate classes.

---

1 Geïntegreerd eindrapport Actie-onderzoek 16- tot 18-jarige nieuwkomers uit Derdelanden (2014), Reinhilde Pulinx, UGent, p. 5 e.v.

The situation is different for **secondary education**. Adolescents who move to Flanders and don't speak Dutch can't register in the secondary education system until they've joined a special **reception class** (also called an *welcoming class*) in Dutch: 'OnthaalKlas voor Anderstalige Nieuwkomers' or abbreviated, 'OKAN'. As the classes are made up of youngsters from different cultural backgrounds, staff have to come up with innovative ways to introduce them to learning in Flanders. They get a personalised study programme that will mainstream them as soon as possible. This programme is only available to youngsters who have been in Flanders for less than a year. The class generally lasts one academic year, though extensions are possible.

Het besluit van de Vlaamse regering inzake de organisatie van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs (24 mei 2002) en de concretisering van dit besluit in de omzendbrief SO 75 van 30 juni 2006 was een belangrijke mijlpaal in het beleid naar anderstalige nieuwkomers toe. Onthaalonderwijs is sindsdien niet langer beperkt tot een onthaaljaar, maar omvat ook **ondersteuning, begeleiding en opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers**. De combinatie van deze twee vormt dan het geheel van onthaalonderwijs.

De omzendbrief creëert een duidelijk kader voor scholengemeenschappen in het secundair onderwijs om het onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen te organiseren. Dit onthaalonderwijs, en met name het onthaaljaar, moet het voor anderstalige nieuwkomers mogelijk maken om hun studie in het regulier secundair onderwijs met succes voort te zetten. Daartoe wordt in principe voor iedere anderstalige nieuwkomer een **individueel leertraject** uitgezet (in functie van de doelen voor het onthaalonderwijs enerzijds en aansluitend op de intrinsieke capaciteiten van de anderstalige nieuwkomers anderzijds). Niet alleen de onthaalleerkracht heeft daarin een rol te vervullen, maar ook de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) dienen aandacht te besteden aan de begeleiding en oriëntering van de anderstalige nieuwkomer. Scholengemeenschappen met een onthaalklas krijgen extra lestijden voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex-onthaalleerlingen in het regulier onderwijs. De bedoeling is dat met die extra omkadering maatregelen worden getroffen die een belangrijke positieve weerslag hebben op de schoolresultaten van anderstalige nieuwkomers, bijvoorbeeld het aanstellen van een vervolgcoach, het coachen van leerkrachten uit de reguliere klas, een goede doorstroming van leerlingeninformatie.

Tables and Figures

We present a selection of figures and tables as AGODI², Agentschap voor Onderwijsdiensten (Agency for Educational Services – agency of the Flemish Department for Education & Training), published in 2015. These figures do not take into account the recent (and expecting) rise of migrant and refugee families in Belgium the last year. The figures only relate to the situation in Flanders.

---

2 <http://www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/agodi/publicaties/rapporten/onthaalonderwijs/>

Number of NAMS (*OKAN-leerlingen*)

Number of NAMS in Primary Education ('Gewoon Basisonderwijs')

Gewoon basisonderwijs

2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
2.512	2.945	3.173	2.511	2.286

Tabel 6: Overzicht van het aantal anderstalige nieuwkomers in het gewoon basisonderwijs

	Aandeel anderstalige nieuwkomers t.o.v. schoolbevolking
2009-2010	0,66%
2010-2011	0,77%
2011-2012	0,82%
2012-2013	0,64%
2013-2014	0,57%

Tabel 7: Overzicht van het aandeel anderstalige nieuwkomers t.o.v. de totale schoolbevolking in het gewoon lager onderwijs

Share of NAMS relative to the whole schoolpopulation in primary education

Number of NAMS in secondary Education ('Voltijds Secundair Onderwijs')

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
total	2357	2631	3152	2701	2326

	Aandeel OKAN-leerlingen t.o.v. schoolbevolking
2009-2010	0,54%
2010-2011	0,60%
2011-2012	0,73%
2012-2013	0,63%
2013-2014	0,54%

Tabel 3: Overzicht van het aandeel regelmatige OKAN-leerlingen ten opzichte van de totale schoolbevolking in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari

Share of NAMS relative to the total school population in secondary Education

Numbers of NAMS in Part-time Vocational secondary Education ('Deeltijds beroepssecundair onderwijs')

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
total	28	50	97	146	110

Age-- the AGODI report only has figures for Secondary Education

Aantal leerlingen naar leeftijd"

Voltijds secundair onderwijs

	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014	
	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal
18-jarigen	49	2,1%	53	2,0%	55	1,8%	74	2,8%	78	3,4%
17-jarigen	381	16,4%	474	18,3%	543	17,4%	502	18,8%	367	16,0%
16-jarigen	473	20,4%	482	18,6%	618	19,8%	521	19,5%	387	16,9%
15-jarigen	406	17,5%	382	14,8%	540	17,3%	439	16,5%	362	15,8%
14-jarigen	349	15,0%	463	17,8%	510	16,3%	401	15,0%	395	17,2%
13-jarigen	356	15,3%	419	16,1%	467	15,0%	390	14,6%	381	16,6%
12-jarigen	294	12,7%	317	12,2%	387	12,4%	337	12,6%	293	12,8%
11-jarigen	16	0,7%	7	0,3%	0	0,0%	1	0,0%	28	1,2%
Totaal	2.324	100%	2.597	100%	3.120	100%	2.665	100%	2.291	100%

Tabel 11: Overzicht van het aantal OKAN-leerlingen in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari volgens leeftijd

De leerlingen zijn vrij gelijkmatig verdeeld over de verschillende leeftijden heen. We zien alleen wat minder 12-jarigen en beduidend minder 18-jarigen. Dat laatste is te verklaren doordat 18-jarige leerlingen niet van rechtswege aan de toelatingsvoorwaarden voldoen, maar een afwijking nodig hebben om te kunnen starten in het onthaalonderwijs.

Age of NAMS in Part-time Vocational Secondary Education ('Deeltijds beroepssecundair onderwijs')

	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014	
	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal	Aantal	% op totaal
18-jarigen	3	11,5%	4	8,0%	13	13,4%	26	17,8%	25	22,7%
17-jarigen	13	50,0%	15	30,0%	51	52,6%	88	60,3%	63	57,3%
16-jarigen	7	26,9%	28	56,0%	29	29,9%	29	19,9%	22	20%
15-jarigen	3	11,5%	3	6,0%	4	4,1%	3	2%	0	0%
Totaal	26	100%	50	100%	97	100%	146	100%	110	100%

Tabel 12: Overzicht van het aantal OKAN-leerlingen in het deeltijds secundair onderwijs op 1 februari volgens leeftijd

De meeste OKAN-leerlingen in het DBSO zijn zeventien jaar oud. In het schooljaar 2012-2013 zien we een verdubbeling in absolute cijfers van het aantal 18-jarige leerlingen.

Nationality – only figures for Secondary Education ('voltijds secundair onderwijs')

Voltijds secundair onderwijs

2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Afghanistan (242)	Afghanistan (268)	Afghanistan (502)	Afghanistan (422)	Afghanistan (203)
Marokko (169)	België (155)	Bulgarije (151)	België (156)	Polen (176)
België (147)	Kosovo (152)	Polen (143)	Polen (141)	Ghana (116)
Bulgarije (123)	Bulgarije (147)	België (149)	Bulgarije (137)	Bulgarije (113)
Irak (114)	Rusland (123)	Irak (140)	Marokko (124)	Roemenië (109)
Kosovo (99)	Irak (123)	Marokko (118)	Irak (113)	Spanje (103)
Rusland (97)	Marokko (114)	Turkije (114)	Turkije (104)	Marokko (101)
Polen (91)	Macedonië (101)	Roemenië (100)	Roemenië (103)	België (84)
Turkije (89)	Armenië (100)	Servië (98)	Spanje (83)	Irak (82)
Armenië (85)	Servië (94)	Rusland (88)	Ghana (81)	Turkije (68)

Tabel 13: Overzicht van de 10 meest voorkomende nationaliteiten bij OKAN-leerlingen op 1 februari

Overview of the 10 most current nationalities of the NAMs

Nationality at Part-time Vocational Secondary Education ('Deeltijds beroepssecundair onderwijs' – DBSO)

2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Roemenië (7)	Marokko (12)	Afghanistan (21)	Afghanistan (79)	Afghanistan (61)
België (4)	Belgisch (11)	Roemenië (10)	Bangladesh (6)	Polen (5)
Afghanistan (3)	Pools (7)	Bulgarije (8)	Irak (5)	Turkije (4)
Bulgarije (3)	Ghanees (7)	België (4)	Macedonië (5)	Bulgarije (4)
	Afghanistan (6)	Servië (3) / Slovakije (3)	Pakistan 5)	België (4)

Tabel 14: Overzicht van de meest voorkomende nationaliteiten bij OKAN-leerlingen DBSO op 1 februari

Conclusion

One of the conclusions and recommendations the AGODI-report makes (p. 63): “*Dalend leerlingenaantal* – De afgelopen twee schooljaren is het leerlingenaantal in het voltijds secundair onthaalonderwijs voor het eerst in jaren gedaald. In een aantal regio’s had men vroeger te maken met een dreigend capaciteitstekort; nu waren er echter nieuwe uitdagingen voor de onthaalscholen. Zo was het voor een aantal onthaalscholen moeilijk of onmogelijk om alle leerkrachten in de onthaalklas te blijven tewerkstellen.”

We expect the number of NAMs to increase again, due to the coming of many refugee families.

2. A precise description on the mobility of the population involved in particular with regard to ‘circular migration’ children

There is hardly any research and follow-up on 'circular migration' in Belgium. The most relevant study we found is “Temporary and circular migration in Belgium: empirical evidence, current policy practices and future options (Vanheule a.o., January 2011, European Migration Network - Belgian National Contact Point.

“temporary_and_circular_migration_in_belgium_emn_study_2011.pdf”). We present here the final conclusions of this study (p. 51-52).

1. No specific debate on temporary and circular migration is ongoing in Belgium at present. Other issues related to the asylum procedure, the regularisation of irregular migrants, family reunification and integration, keep on dominating policy discussions. When circular or temporary migration is discussed, issues of attracting new workers to fill labour market shortages for specific job positions (especially bottleneck positions) and of adequately respecting their social rights are more central than temporary/circular/return aspects.

2. The current political context as well as historical experiences might explain the reluctance of national authorities to promote new projects of temporary and circular migration. The so called ‘guest workers’ programs, which already started in the late 1940s, were intended by the Belgian government to be temporary. In the beginning of the 1990s, prominent migrant movements of mostly Eastern-European citizens to the country mainly occurred in an informal and often irregular manner. In both examples, considerable numbers of migrants remained in Belgium.

3. Notwithstanding the absence of a specific policy on circular or temporary migration, these forms of migration exist in Belgium. Projects which establish a link between migration and development are examples thereof. Some programmes explore means to mobilize the Diasporas as agents for developments. A recent pilot project shows a certain willingness to undertake test circular migration pilot projects.

4. Moreover, certain legislative and administrative tools to facilitate temporary and circular migration are present. The existing immigration legislation already allows some forms of temporary or circular migration for specific categories like students and researchers. Maintaining one’s residence status in Belgium while returning from time to time, and even for longer periods, to one’s country of origin, is also made possible through specific absence and re-entry provisions. The issuance of multiple entry visas allowed migrants to come from time to time to Belgium, while maintaining their main point of interests in their country of origin.

5. In terms of data, it is difficult to obtain an accurate and complete overview on temporary and circular migration in Belgium. While figures on visa, work permits, residence permits, etc. are available within the administration, they cannot provide an accurate picture of these forms of migration. This may be inherent to the object of study. Initial temporary migration may, as a result of interaction in the country of residence, change into permanent immigration and eventually into the acquisition of Belgian citizenship. Temporary return migration may also occur as independent initiative and therefore remain out of sight. In order to obtain a more appropriate data collection, it would be required to (1) qualitatively collect data on migration aspirations to better understand these movements (surveys), (2) quantitatively enter data into a more specialized classification and registration of migration purposes, at all levels through the immigration process

and compare data from sources that are now widespread at both the federal and the regional and community levels.

6. According to available data, in 2008 and 2009 respectively around 30% and 20% of all issued residence permits (family reasons included) were permits with a temporary validity (less than 12 months). This mainly concern students, workers and their family members. However, it is not possible to deduce from the data that these migrants return or not. According to the data as well, labour permits B are mainly granted to three categories, including highly-skilled workers, managers and interns. Seasonal workers from the CEE new Member States of the EU occupy an important position in the context of intra-European mobility. With regard to seasonal workers in horticulture and agriculture, available data show that only a small percentage of these workers are nonnationals. Posted workers constitute an important group of temporary workers in Belgium and are more numerous than workers holding a work permit. The share of third country nationals is below 10%, although their absolute numbers are also higher than the number of third country nationals holding work permits.

7. This study has been a first attempt to gather data, information and evidence on the issue of temporary and circular migration in Belgium. In order to obtain a further insight into policies on and practices of temporary and circular migration, the following questions require further examination:

- How to improve the common understanding of “temporary” and “circular migration”?
- Are lessons learnt in the context of intra-communitarian mobility applicable to temporary and circular migration?
- How can circular migration lead to a “triple win” (win for home country, country of destination, migrant)?
- May an incentive-based circular mobility enhance the positive contributions of migrants to both their home and host communities?
- Should policies seek to avoid obstacles to circular migration?
- What could be the main characteristics of and conditions for effectively implementing, monitoring and evaluating a Belgian scheme for temporary and circular migration?
- What is the feasibility of imposing the temporary nature (sanctions in event of overstaying, permissibility of change of statuses...)?

3. General information about the special classrooms developed to support NAMS in their cognitive and language development nowadays over the whole country and more specifically in the cities involved

Flemish Government Regulations on NAMs in educational matters

Een anderstalige nieuwkomer kan als regelmatige leerling tot het onthaalonderwijs toegelaten worden als hij voldoet aan de volgende voorwaarden:

- 1 uiterlijk op 31 december volgend op het begin van het schooljaar enerzijds minimaal twaalf jaar en anderzijds geen achttien jaar geworden zijn;
- 2 een nieuwkomer zijn, dat wil zeggen maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven;
- 3 het Nederlands niet als moedertaal of thuistaal hebben;
- 4 de onderwijstaal onvoldoende beheersen om met goed gevolg de lessen bij te wonen in een instelling met het Nederlands als onderwijstaal;
- 5 maximaal negen maanden ingeschreven zijn (juli en augustus niet inbegrepen) in een onderwijsinstelling met het Nederlands als onderwijstaal.

Op de eerste, tweede en vijfde voorwaarde kon tijdens de schooljaren 2012-2013 en 2013-2014, in uitzonderlijke en bijzondere omstandigheden, een afwijking verkregen worden bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi).

Vanaf het schooljaar 2013-2014 vereist de programmatie van een onthaaljaar altijd een goedkeuring van de Vlaamse Regering⁴. Dat is alleen van toepassing als een nieuwe scholengemeenschap wil starten met onthaalonderwijs. Binnen een scholengemeenschap die al onthaalonderwijs aanbiedt, kan steeds bijkomend onthaalonderwijs aangeboden worden zonder programmatische aanvraag. Het is dan ook de scholengemeenschap die namens haar school of scholen een gemotiveerde aanvraag tot oprichting van onthaalonderwijs moet indienen. Deze maatregel ging gepaard met het afschaffen van de minimumnorm van 25 regelmatige anderstalige nieuwkomers.

DBSO

Elk Centrum voor Deeltijds Onderwijs (CDO) kan onthaalonderwijs inrichten. In het deeltijds onderwijs geldt er geen minimumaantal ingeschreven nieuwkomers.

Het deeltijds onthaalonderwijs is een specifiek en tijdelijk onderwijsaanbod dat anderstalige nieuwkomers voorbereidt op betere doorstroming naar arbeidsdeelname. Het onderwijsaanbod is gericht op taalvaardigheid, inburgering en zelfredzaamheid. Het onthaalonderwijs is geïntegreerd in een beroepsopleiding.

Om toegelaten te worden tot het **onthaalonderwijs DBSO**, mag de leerling niet meer voltijds leerplichtig zijn en moet hij aan volgende voorwaarden voldoen:

- 1 een nieuwkomer zijn, dat wil zeggen maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven;
- 2 het Nederlands niet als moedertaal of thuistaal hebben;
- 3 maximaal negen maanden ingeschreven zijn of geweest zijn - de maanden juli en augustus niet inbegrepen - in een onderwijsinstelling met het Nederlands als onderwijstaal;
- 4 het Nederlands onvoldoende beheersen om deeltijds beroepssecundair onderwijs met goed gevolg te doorlopen;
- 5 op 31 december na het begin van het schooljaar de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt.

AgODi kan in uitzonderlijke en bijzondere omstandigheden afwijkingen verlenen op de eerste, derde en vijfde voorwaarde.

Cognitive achievements and results (certificates)

Figures on study areas – achieved study results – certificates – ...

Study area

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
ASO	55	91	95	116	77
Auto	2	5	10	6	10
Beeldende kunsten	1	8	9	11	14
Bouw	6	15	14	20	9
Chemie	3	7	13	13	23
Decoratieve technieken	5	14	11	11	8
Fotografie	0	2	0	3	4
Grafische technieken/ grafische communicatie en media	1	1	4	7	7
Handel	57	94	147	124	100
Hout	2	16	14	16	8
Juwelen	1	4	4	0	0
Koeling en warmte	1	0	1	2	0

General Sec. Educ. (ASO) – Car – Visual Arts – Construction – Chemistry – Decorative techniques – Photography – Graphic techniques/graphic communication and media – Trade – Wood – Jewels – Heating and Cooling

Land- en tuinbouw	1	3	2	1	3
Lichaamsverzorging	12	45	57	45	35
Maatschappelijke veiligheid	0	0	0	0	1
Maritieme opleidingen	1	1	0	2	1
Mechanica - elektriciteit	40	137	177	151	122
Mode	3	5	11	8	7
Personenzorg	65	147	190	188	159
Podiumkunsten	0	1	0	1	0
Sport	1	4	8	9	12
Tandtechnieken	0	1	0	0	1
Toerisme	5	3	12	29	14
Voeding	7	17	22	20	18

Tabel 31: Overzicht van de doorstroming van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in OKAN volgens studiegebied in het huidige schooljaar

Agri- and horticulture – Body Care – Integrated Security – Mechanics/electricity – Fashion – Patient Care – Stage arts – Sport – dental technology – Tourism – Food

Achieved study results

Study certificate	number	% relative to number of students with study certificates in Sec. Education (Juni 30st 2014)	% relative to number of NAMs (Febr 1 st 2013)

Studiebewijs/attest	Aantal	% t.o.v. aantal leerlingen met studiebekrachtiging in het voltijds SO op 30/06/2014	% t.o.v. aantal regelmatige leerlingen OKAN op 01/02/2013
A-attest	909	56,9%	34,1%
B-attest	150	9,4%	5,6%
Diploma secundair onderwijs	1	0,1%	0,0%
Attest van regelmatige lesbijwoning onthaalklas	277	17,3%	10,4%
C-attest	255	16,0%	9,6%
Beslissing uitgesteld ²²	5	0,3%	0,2%

Tabel 32: Overzicht van de behaalde attesten en studiebewijzen in het voltijds secundair onderwijs van leerlingen die het vorige schooljaar ingeschreven waren in OKAN

Overview of achieved certificates in Sec. Education of students who were NAMs in the previous school year

In de eerste graad, het BSO en het KSO behaalt zeven tot acht van de tien leerlingen die het voorgaande schooljaar onthaalonderwijs volgden een A-attest. In het ASO en het TSO ligt dit percentage lager, daar behaalt iets meer dan de helft van de leerlingen een A-attest. Ongeveer een vijfde van de leerlingen behaalt een C-attest. Slechts één leerling behaalde het diploma secundair onderwijs.

Causes of 'problematic absences'

Here we present the 5 most quoted reasons why NAMs were absent (2013-14), the number of times schools noted these reasons and the percentage of NAMS for whom these reasons were noted.

Oorzaak problematische afwezigheid	Aantal	% t.o.v. aantal meldingen PA in OKAN
Zwakke motivatie van de leerling t.a.v. de school	132	51,0%
Laag schools welbevinden van de leerling	80	30,9%
Leerling is vermist of spoorloos, leerling bevindt zich in een preciaire verblijfssituatie	78	30,1%
Problematische gezinssituatie	48	18,5%
Niet of laattijdig ingediende medische attesten	39	15,1%

Tabel 26 Oorzaak problematische afwezigheid in het voltijds secundair onderwijs

Weak motivation of the student towards the schoolbestuur
a low esteem of wellbeing of the student
student is missing, lives in a precarious situation
problematic family situation
no or late presented medical certificates

From these numbers and figures the AGODI-report concludes that “there is a high number of noted problematic absences of NAMs relative to the regular schools”.

Conclusions of the AGODI-report

Iets meer dan één vijfde van de OKAN-leerlingen vinden we het volgende schooljaar niet meer terug in het secundair onderwijs. Het is mogelijk dat deze leerlingen opnieuw naar het buitenland zijn of les volgen in het volwassenenonderwijs. Van de leerlingen die opnieuw les volgen in het secundair onderwijs, zitten de meeste leerlingen opnieuw in de OKAN-klas, in de eerste graad of in het BSO.

Van bijna drie vierde van de OKAN-leerlingen vinden we het volgende schooljaar ook informatie terug over de behaalde studiebewijzen. Van alle leerlingen die een studiebewijs behaalden in het secundair onderwijs, behaalde bijna zes leerlingen op tien een gunstige attestering of studiebekrachtiging. In het voltijds onderwijs behaalt zo'n 65% van de leerlingen een dergelijke gunstige attestering of studiebekrachtiging. Van de leerlingen in het DBSO behaalt minder dan drie op tien leerlingen een certificaat of een studiebewijs. Mogelijk behaalde een aantal van deze leerlingen wel een deelcertificaat.

Situation in Gent

Primary Education

Anderstalige nieuwkomers (NAMs) in het Gentse basisonderwijs: aantallen en spreiding

In het schooljaar 2014-2015 bedroeg het piekaantal NAMs dat extra lestijden AN genereerde in het Gentse basisonderwijs 281. Ze waren verspreid over de helft van alle scholen en vestigingsplaatsen voor basisonderwijs, met aantallen per school variërend van 1 tot 50. De top-vijf scholen met het grootste aantal AN hadden samen 52% van alle AN binnen hun muren. We kunnen een kopgroep onderscheiden van vier scholen met respectievelijk 50, 33, 28 en 23 AN. Twee van die scholen bevinden zich in de wijk Sluizeken – Tolhuis – Ham, één in de Brugse Poort en één in Ledeberg (three areas in Ghent known for a high number of migrant families and poverty). Daarna komt een tweede groep van 15 scholen met 6 tot 12 AN. Een derde groep van 16 scholen telde op zijn piekmoment 1 tot 4 AN.

De ongelijke verdeling van AN over de scholen en vestigingsplaatsen heeft veel te maken met de plaats waar de AN-gezinnen wonen. De vier scholen in de kopgroep liggen niet toevallig in de meest kansarme buurten van Gent. Maar in diezelfde buurten zijn er ook scholen met heel wat minder AN. En omgekeerd vinden we ook in andere buurten scholen met relatief veel AN. Sommige AN-gezinnen kiezen bewust voor een school met al heel wat kinderen van dezelfde herkomst; andere dan weer juist niet.

Vraag naar een versterking van de centrale dispatching-rol van In-Gent (the local integration reception bureau)

Een groot deel van de AN-ouders vindt een school via eigen netwerken. Eerdere schattingen kwamen uit op 60%. Op de toeleiding naar scholen van dat deel van de AN hebben we geen greep. Een ander deel van de AN wordt via bemiddeling door In-Gent naar een school toegeleid. Door de rol van In-Gent als centrale dispatcher te versterken, it would be possible to realize een betere spreiding van AN over de scholen terwijl er toch rekening gehouden kan worden met (1) de wensen van de ouders (voor een school op wandelafstand van thuis, of bereikbaar met openbaar vervoer, met al dan niet al enkele andere leerlingen uit dezelfde regio van herkomst, enz.) en (2) de actuele minimumnormen om extra lestijden AN te genereren.

Secondary Education

For the moment, there are 4 'OKAN-scholen' who organize the one year reception classes. Each of them takes part in the EDINA-project (together with 'De Rotonde', a Part-time Vocational Sec. Education school, and OLVI, a school who is applying for the permit to organize reception classes).

Numbers of NAMs (2015-16)

School	2/9/15	15/10/15	18/12/15	14/01/16	5/02/16	Maxcap 15-16
VISO	58	67	86	90	95	160
PM	22	32	40	62	66	70
TvB	54	76	106	112	115	140
KTA	28	36	40	50	52	84
	162	211	272	314	328	454

VISO – Vrij Instituut voor Secundair Onderwijs – location Guinardstraat

PM – Provinciale Middenschool

TvB – Toren van Babel

KTA – Koninklijk Technisch Atheneum

Evolution of NAMs in figures in the four schools

	february	may	october
2003		298	
2004		245	161
2005	215	248	164

2006	219	234	123
2007		208	181
2008	231	263	180
2009	261	235	235
2010	305	332	293
2011	348	348	298
2012	388		240 *
2013		316 *	209 *
2014	255 *	264 *	228 *
2015	244 *	279 *	211 *
2016	328 *		

*De Rotonde (DBSO) (6 NAMs -capacity 7 NAMs assistant cook training) en 'Kidz Dampoort' (Personal Development Traject) (cap. 27 NAMs) take up extra NAMs.

4. Information about the availability of financial support for schools and municipalities

Primary Education

Bij de procedure om in aanmerking te komen voor de organisatie van onthaalonderwijs, kiezen scholen uit het basisonderwijs ervoor om te tellen per school of per scholengemeenschap. Een school die deel uitmaakt van een scholengemeenschap kan er toch voor kiezen om op schoolniveau te tellen en niet mee te doen met de aanvraag op scholengemeenschapniveau. Eenmaal gekozen kan de school tijdens het schooljaar niet van systeem veranderen. Als er geteld wordt **per school**, wordt er gefinancierd of gesubsidieerd op de volgende wijze:

- ° Voor autonome kleuterscholen of autonome lagere scholen met maar één vestigingsplaats moeten ten minste vier anderstalige nieuwkomers als regelmatige leerling ingeschreven zijn op de eerste schooldag van september of in de loop van het schooljaar.
- ° Voor alle andere scholen uit het basisonderwijs moeten ten minste zes anderstalige nieuwkomers als regelmatige leerling ingeschreven zijn op de eerste schooldag van september of in de loop van het schooljaar.
- ° Een school kan bijkomende lestijden anderstalige nieuwkomers inrichten als in de loop van het schooljaar het aantal anderstalige nieuwkomers stijgt met minstens vier ten opzichte van de vorige aanvraag.
- ° De financiering of subsidiëring wordt stopgezet als het aantal anderstalige nieuwkomers daalt onder de twee.
- ° Op schoolniveau hebben scholen recht op twee aanvullende lestijden per school die onthaalonderwijs aanbiedt. Voor elke anderstalige nieuwkomer krijgt de school daar anderhalve lestijd bij.

Als er geteld wordt per scholengemeenschap, wordt er gefinancierd of gesubsidieerd op de volgende wijze:

- ° Als op de eerste schooldag van september of in de loop van het schooljaar ten minste twaalf anderstalige nieuwkomers als regelmatige leerling ingeschreven zijn in alle scholen van de scholengemeenschap samen. Scholen van de scholengemeenschap die kiezen om op schoolniveau te tellen, worden hierbij niet meegenomen.
- ° De scholen binnen de scholengemeenschap kunnen bijkomende lestijden anderstalige nieuwkomers inrichten als in de loop van het schooljaar het aantal anderstalige nieuwkomers stijgt met minstens vier ten opzichte van de vorige aanvraag.
- ° De financiering of subsidiëring van aanvullende lestijden per scholengemeenschap wordt stopgezet als het totaal aantal anderstalige nieuwkomers dat ingeschreven is, daalt onder de vier.

° Het aantal aanvullende lestijden dat wordt gefinancierd of gesubsidieerd op het niveau van de scholengemeenschap is anderhalve lestijd per anderstalige nieuwkomer. De aanvullende lestijden worden berekend op het niveau van de scholengemeenschap maar toegekend op schoolniveau.

Naast de opvang voor anderstalige nieuwkomers wordt dat ook voorzien voor gewezen anderstalige nieuwkomers. Dat zijn leerlingen uit het basisonderwijs die in het voorafgaande schooljaar anderstalige nieuwkomers waren én onthaalonderwijs hebben genoten. **Voor de opvang van gewezen anderstalige nieuwkomers wordt er voor het volledige schooljaar één lestijd gefinancierd of gesubsidieerd per gewezen anderstalige nieuwkomer die ingeschreven is op de eerste schooldag van oktober van het lopende schooljaar.** Om die lestijden te verkrijgen zijn er geen minimumnormen vastgelegd. Zodra de school één gewezen anderstalige nieuwkomer telt, heeft de school recht op één aanvullende lestijd.

Secondary Education

Scholen die onthaalonderwijs organiseren, hebben recht op een **specifiek urenpakket van 2,5 uur per anderstalige nieuwkomer**. Telkens als het aantal anderstalige nieuwkomers met vier toeneemt, verspreid over de organiserende school of scholen, kan de scholengemeenschap een herberekening van het pakket uren-leraar aanvragen. Telkens als het aantal anderstalige nieuwkomers met vier afneemt, moet de scholengemeenschap een herberekening van het pakket uren-leraar aanvragen. De leerlingen worden eveneens in rekening gebracht bij de leerlingentelling op 1 februari voor het vaststellen van het reguliere urenpakket van de school of scholen.

Daarnaast heeft elke contactschool van een scholengemeenschap die in aanmerking komt voor de organisatie van onthaalonderwijs en voor de toekenning van een specifiek pakket uren-leraar **recht op 22 uren-leraar om gewezen anderstalige nieuwkomers te ondersteunen tijdens en na de overstap naar het reguliere onderwijs**. Als de school of scholengemeenschap stopt met het inrichten van een onthaaljaar kan er nog gedurende drie schooljaren volgend op het stopzetten worden gerekend op deze 22 uren-leraar.

Part-time Vocational Secondary Education (DBSO)

Per anderstalige nieuwkomer wordt **boven op het reguliere urenpakket 1,2 uren leraar** toegekend om onthaalonderwijs te organiseren. Die toekenning is beperkt tot de periode van inschrijving. Ook de anderstalige nieuwkomers die een persoonlijk ontwikkelingstraject⁸ volgen, komen daarvoor in aanmerking. Bij elke wijziging van het aantal anderstalige nieuwkomers gebeurt een herberekening van het specifieke pakket uren-leraar.

Emergency Decree of the Flemish Government

Basisscholen krijgen voor de ondersteuning van anderstalige kinderen die heel recent in België zijn aangekomen extra lesuren. Voor kinderen jonger dan 5 jaar was er tot deze week geen extra ondersteuning. Het Vlaams Parlement heeft in september 2015 een nooddecreet goedgekeurd waardoor basisscholen vanaf januari 2016 voor bijkomende, anderstalige kleuters jonger dan 5 jaar aanspraak kunnen maken op een extra budget van 950 euro.

New: 'NAM toddler' ('anderstalige kleuter), pupil in pre-school education (2,5 till 6 years)

Een leerling is een **anderstalige kleuter** als hij op 1/02/2016 voldoet aan alle volgende criteria:

- op 31/12/2015 jonger dan 5 jaar;
- een nieuwkomer (verblijf in België ten vroegste 1 juli 2015);
- niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal;
- beheerst onvoldoende de onderwijstaal om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen;
- maximaal 9 maanden ingeschreven, vakantiemaanden juli en augustus niet inbegrepen, in een school met het Nederlands als onderwijstaal.

5. A description of the schooling systems with regard to reception, observation, evaluation criteria, and integration of NAMS

Reception class for NAMS (Secondary Education)

Individueel Leertraject

Voor elke anderstalige nieuwkomer wordt een individueel leertraject uitgewerkt waarin het aspiratieniveau doorheen het jaar voor elke leerling wordt bijgesteld rekening houdend met zijn mogelijkheden en tussentijdse resultaten. De doelstellingen van het OKAN-jaar vormen daarvoor het kader.

Een eerste stap bij het opmaken van het individuele leertraject is de intake. Gegevens betreffende de voorgeschiedenis van de OKAN'er, de schoolse achtergrond, het wettelijke statuut, persoonlijke gegevens, eventuele relevante medische gegevens, en talenkennis worden erin opgenomen. Indien er CLB-gegevens zijn, kunnen die bevindingen worden toegevoegd aan het dossier.

Het individuele leertraject laat toe de ontwikkelingen van de leerling op te volgen en te sturen. Planning en vorderingen doorheen het jaar worden afgezet tegen de ontwikkelingsdoelen. De 15 taaldoelen vormen daarbij de leidraad, maar alle aspecten, alle ontwikkelingsdoelen spelen een rol.

In functie van de overstap naar het reguliere onderwijs en de opvolging van de leerling in zijn vervolgschool, wordt het advies van de klassenraad opgenomen en toegelicht. De taaldoelen komen op de eerste plaats, maar er wordt ook sterk rekening gehouden met de motivatie, de interesse, de attitude, ... van de leerling. Met alle ontwikkelingsdoelen voor ogen wordt aangegeven wat een leerling heeft bereikt en welke werkpunten er nog zijn. Zo wordt het individuele leertraject het startpunt voor de begeleiding en ondersteuning in de vervolgschool.

Ontwikkelingsdoelen

De 15 ontwikkelingsdoelen werden overgenomen uit het eerder ontwikkelde *Referentiekader met Ontwikkelingsdoelen Taalvaardigheid Anderstalige Nieuwkomers secundair onderwijs (ROTAN)*. De structurerende en omschrijving ervan werd enigszins aangepast.

Ze bevatten: tekstkenmerken; een taaltaak; een verwerkingsniveau: beschrijvend, structurerend of beoordelend; een concretisering van het verwerkingsniveau; tekstsoorten met voorbeelden van teksttypes; contexten; communicatiepartners; vaardigheden: luisteren, lezen, schrijven, spreken en mondelinge interactie.

Inhoud van de OKAN-lessen

Deze ontwikkelingsdoelen worden via verschillende thema's in meer of mindere mate aangeboden in de verschillende OKAN-klassen en OKAN-scholen:

- ☐ ☐ Nederlands;
- ☐ ☐ Algemene basiskennis over wiskunde en wetenschap;
- ☐ ☐ Informatie over de verschillende mogelijkheden in België op vlak van studies, arbeid, vrije tijd, welzijn;
- ☐ ☐ Sociale competenties: samenwerken, zelfredzaamheid, een schoolse attitude, omgaan met morele waarden en normen;
- ☐ ☐ Werkcompetenties: discipline, hard werken, leren studeren en
- ☐ ☐ Sportieve en creatieve competenties.

De focus in alle OKAN-scholen ligt op het leren van het Nederlands.

Topics and problems to be tackled

Specifieke knelpunten met betrekking tot de leeftijdsgroep 16-18-jarigen

Ondanks de maatregelen die sinds 2006 in voege zijn, leren onderzoek en ervaring ons dat vooral bij de 16- tot 18-jarige nieuwkomers zowel de doorstroom vanuit de onthaalklas naar de reguliere klas als de opvang in de reguliere klas en de aansluiting op andere opleidingsstructuren of de werkvloer

uiterst moeizaam verlopen. Een goede opvolging en een 'warme overdacht' van deze oudere groep nieuwkomers is problematisch.

Meer maatwerk is nodig. De heterogeniteit van deze groep speelt daarin een rol: jongeren uit sterke schoolsystemen naast jongeren die nauwelijks onderwijservaring hebben, en niet gealfabetiseerd zijn in hun moedertaal, alsook een grote middengroep van jongeren met erg diverse onderwijservaringen. Deze heterogeniteit maakt het de betrokkenen (onthaalleerkrachten, vervolgcoaches, ...) niet gemakkelijk om een leertraject op maat uit te stippelen; een leertraject dat bovendien maximaal zou moeten vertrekken vanuit de aanwezige talenten, competenties en verwachtingen. Voor deze nieuwkomers is er ook slechts 1 à 2 jaar beschikbaar om hen via het onderwijs te integreren voor het einde van de leerplicht. Nieuwkomers die tegen de meerderjarigheid aanlopen en die een jaar onthaalonderwijs hebben gevolgd, kunnen ook geen inburgeringstraject voor volwassenen meer doorlopen. Tot hertoe is er geen specifiek onderwijs- of opleidingstraject afgestemd op de noden van 16 tot 18-jarige anderstalige nieuwkomers.

Er wordt te weinig ingezet in het verbinden van de verschillende levensdomeinen van de nieuwkomers. Scholen opereren nog vaak te geïsoleerd van andere actoren (bijvoorbeeld in de vrijetijdsbesteding) en sectoren (bijvoorbeeld welzijn, werk/opleiding, integratie) die een rol te spelen hebben in de opvang en de sociale en maatschappelijke integratie van deze nieuwkomers. (...) Daarnaast moet ook het informele en formele leren van de anderstalige nieuwkomers meer op elkaar afgestemd worden: dat wat in het formele (onthaal)onderwijs wordt aangeboden kan versterkt worden door wat in vrijetijdsinitiatieven, welzijnswerk, ... aan bod komt en omgekeerd. Dit versterkt de integrale aanpak, en in het verlengde hiervan, de integratie van nieuwkomers in het onderwijs én maatschappij.

De diverse instroom aan jongeren maakt het, volgens OKAN-leerkrachten en -coördinatoren, vaak moeilijk de noden en behoeften van de jongeren in kaart te brengen. Meermaals wordt vermeld dat de jongeren in de OKAN-klas vaak in een identiteitscrisis verkeren en zich nergens thuis voelen.

OKAN-leerkrachten zouden vaak beter op de hoogte willen zijn over het referentiekader van deze jongeren, de normen en waarden waarnaar zij leven en de context waarin zij leefden voor migratie.

Knelpunten met betrekking tot de inhoud en de opzet van de OKAN-lessen

De OKAN-scholen beschikken over heel wat inhoudelijke ruimte voor de invulling van de ontwikkelingsdoelen. Dit heeft tot gevolg dat wat aangeboden wordt in de klas niet enkel leerlingenafhankelijk (volgens de interesses van de leerlingen) is, maar ook leerkrachtafhankelijk. Binnen OKAN is het bovendien niet vanzelfsprekend om alle items die hierboven ('Inhoud van de OKAN-lessen') vermeld zijn op te nemen in het curriculum. Enerzijds zijn veel OKAN-klassen leeftijd heterogeen samengesteld en anderzijds hebben jongeren binnen eenzelfde klasgroep verschillende vervolgperspectieven.

Uit onderzoek blijkt dat het lesmateriaal tot op heden haast niet gedeeld wordt tussen de verschillende OKAN-scholen. Verder is er ook nauwelijks overleg tussen de verschillende OKAN-scholen op inhoudelijk vlak. Eén van de bevroegden uit het onderzoek schrijft: 'Iedere OKAN doet zijn eigen ding.'

Voor leerkrachten, vervolgschoolcoaches en CLB-medewerkers is het werken met nieuwkomers een hele uitdaging. Uit de interviews met deze actoren bleek dat sommigen onder hen de juiste ervaring, vaardigheden of methodieken missen om de nodige informatie tot de doelgroep te brengen en hen goed te begeleiden. Bovendien kennen zij ook de doelgroep en hun leefwereld te weinig.

Knelpunten gesignaleerd door de Vlor³

The Flemish Education Council (in Dutch: de "Vlaamse Onderwijsraad" – Vlor), is the official advisory body on the education and training policy of the Flemish Community. Representatives of all the different stakeholders in education and training meet in the Vlor. Together they look for ways to further improve education and training in Flanders. On the situation of the NAMs in the educational system, the Vlor has written a number of advices which were handed over to the Flemish Government.

Goed onthaalonderwijs is voor de Vlor **maatwerk en houdt rekening met die diversiteit**. De raad brengt die diversiteit hieronder op een niet-exhaustieve manier in kaart. Het gaat daarbij niet alleen om een diversiteit van kenmerken die eigen zijn aan de leerling, maar ook om kenmerken van de omgeving waaruit ze komen en van de nieuwe omgeving waarin ze terecht komen:
– de leeftijd van de leerling, en daarmee samenhangend, de mate waarin er een taalkloof is

in vergelijking met Nederlandstalige leeftijdsgenoten. De Vlor vraagt bijzondere aandacht voor leerlingen op zogenaamde kantelleeftijden: de 5- à 7-jarigen, de 11- à 12-jarigen en de 15- à 18-jarigen;

- het herkomstland;
- de migratiegeschiedenis en daarmee samenhangend, de verlieservaring van het kind als gevolg van de migratie;
- het psycho-sociaal welbevinden (inclusief eventuele traumatische ervaringen);
- de schoolse voorgeschiedenis (inclusief de kenmerken van het schoolsysteem waaruit de leerling komt);
- de leermotivatie en persoonlijke ambities;
- de socio-economische achtergrond;
- de thuissituatie van de leerling. Een bijzondere groep in dit verband zijn de niet-begeleide minderjarigen;
- de eventuele specifieke onderwijsbehoeften;
- de kenmerken van de omgeving waarin de leerling terecht komt (grootstedelijke omgeving; kleinere centrumstad; asielcentrum);
- het moment in het schooljaar waarop de nieuwkomer in het onderwijs instapt (bij de start van het schooljaar of middenin?);
- ...

Topics regarding NAMs in primary Education (Gent)

The Local Council Board (in Dutch: 'Lokaal Overlegplatform – LOP) on Primary Education made a SWOT-analysis⁴ regarding the situation of NAMs (15 October 2015), assignment and agreements made between the schools.

Externe uitdaging (Threat):

1) Gentse basisscholen tellen 250 tot 300 AN, waarvan ongeveer de helft kinderen met heel weinig schoolervaring, waaronder veel Roma-kinderen. De helft van de scholen/vestigingsplaatsen heeft 1 of meer AN, maar toch zit de helft van de AN in amper 5 scholen en is er een relatief grote concentratie van AN in scholen met reeds heel veel anderstaligen. Hoe een adequaat antwoord vinden op het dilemma “spreiden versus expertise opbouwen”?

2) Met de huidige vluchtelingencrisis is er een reële kans op een grote instroom van AN met oorlogstrauma's. Schooldirecties formuleren de nood aan specifieke ondersteuning van leerkrachten om hiermee adequaat om te gaan.

Zwak punt (Weakness): We slagen er nog niet goed in een antwoord te vinden op het dilemma “spreiden versus expertise opbouwen”.

Sterk punt (Strength): We hebben een actieve werkgroep “toeleiding AN” met sterk betrokken directies en goede samenwerking met In-Gent (local integration reception bureau).

Kansen (Opportunity):

1) De huidige vluchtelingenproblematiek maakt de kwestie van de spreiding van AN weer brandend actueel. Scholen tonen solidariteit.

2) Het OCMW (Public Centre for Social Welfare) exploreert mogelijkheden om psychologische ondersteuning te bieden aan scholen en andere instanties die werken met (kinderen van) oorlogsvluchtelingen.

---

4 http://www.lop.be/lop/files/_uploaded/gentbao/SWOTLOPGentBaO2015_def.pdf

6. A description of the practices to communicate and support parents and relatives

Wat is de informatie die door de school aan de ouders wordt gegeven? Wie geeft deze info? Hoe wordt die doorgegeven? Wat zijn de verwachtingen naar de ouders? (expliciet) Bestaat hier een beleid rond op school? Is dit opgenomen in de visie van de school?...

In the second part of the Country Report, we will publish information about the practices of the schools in Gent on this matter.

7. An overview of the stakeholders involved in the different processes related to integration of NAMS into the school system

Nams are considered as a vulnerable group. Therefore a sound cooperation between schools, centres for student guidance, other organisations (welfare, integration, ...) is necessary.

In the second part of the Country Report, we will publish information about the practices of the schools in Gent on this matter.

8. A description of the teachers' recruiting system, training and skills especially with regard to the target population

Naast het beschikken over een pedagogisch diploma zijn er geen specifieke diplomavereisten voor OKAN-leerkrachten. In veel scholen bestaat het OKAN-team uit personen met verschillende soorten (vakinhoudelijke) vooropleidingen zoals geschiedenis, sociologie, lichamelijke opvoeding, economische wetenschappen, bio-ingenieurswetenschappen, vertalen/tolken, opvoedkunde, verpleegkunde, logopedie.

Sommige scholen vinden deze verscheidenheid aan inhoudelijke achtergronden van OKAN-leerkrachten een meerwaarde 'want de taak is gemengd'. OKAN vraagt ook veel sociaal inzicht, niet enkel 'Nederlands' als vakkennis.' Naast lesgeven en coördineren nemen OKAN-actoren vaak de rol van maatschappelijk werker op door de jongeren en hun ouders te ondersteunen op vlak van welzijn, vrije tijd, werk, enz. Terwijl sommige scholen de mix aan achtergronden bij de leerkrachten omarmen, verkiezen andere scholen leerkrachten met een taalkundige achtergrond (vak Nederlands) want 'de idee in OKAN is dat alle vakken die je geeft eigenlijk taalvakken zijn.'

Certain centres and institutions who offer teacher training programmes (or 'adult education programmes') have training in 'Dutch as a second language' (In Dutch: 'Nederlands als tweede taal' – NT2). At least one of them is considering a special module on NAMs in the next academic year.